

Σύνοψη

Το ΕΝΑ, μέσω του Δελτίου Οικονομικής Συγκυρίας & Πολιτικής, επιχειρεί μια αποτύπωση των απόψεων που έχουν διατυπωθεί στη δημόσια σφαίρα για τις αιτίες και τα χαρακτηριστικά της κρίσης του Covid-19 καθώς και για τις προτάσεις που κατατίθενται για την αντιμετώπισή της. Η επισκόπηση της διεθνούς αρθρογραφίας και βιβλιογραφίας αναδεικνύει τρεις βασικές προσεγγίσεις:

- η κρίση του Covid-19 ως μια εξωτερική διαταραχή με συγκυριακό χαρακτήρα
- η κρίση του Covid-19 ως «επιταχυντής» μιας δομικής κρίσης της παγκοσμιοποίησης
- η κρίση του Covid-19 ως μια βαθύτερη κρίση οικοσυστημικού χαρακτήρα

1^η προσέγγιση

Η έγκαιρη, ισχυρή και συντονισμένη παρέμβαση των φορέων άσκησης της δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο εκτιμάται ότι είναι σε θέση να αποτρέψει δραστικά την επιδείνωση της κρίσης. Υπό το συγκεκριμένο σενάριο, η κρίση λαμβάνει τη μορφή ενός σχήματος “V”. Η οικονομία ανακάμπτει σταθερά, μόλις ολοκληρωθεί η κρίση δημόσιας υγείας. Η ανάκαμψη της οικονομίας στηρίζεται στην επιστροφή της εμπιστοσύνης, δεδομένου ότι οι αιτίες της κρίσης και ο προσωρινός χαρακτήρας της είναι κατανοητά από το σύνολο των οικονομικών παραγόντων.

2^η προσέγγιση

Ο Covid-19 προσεγγίζεται ως παράγοντας επιτάχυνσης και εκδήλωσης δομικών αδυναμιών του κυρίαρχου παραγωγικού και οικονομικού μοντέλου καθώς και συσσωρευμένων προβλημάτων που ανάγονται στην προηγούμενη χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 και στις πολιτικές διαχείρισής της. Διακρίνεται, δηλαδή, συνέχεια μεταξύ των δύο αυτών επεισοδίων. Υπό τη συγκεκριμένη προσέγγιση, η αντιμετώπιση της δομικής κρίσης επιτάσσει τη ριζική αναθεώρηση των κατευθύνσεων πολιτικής σε δημοσιονομικό, νομισματικό και αναπτυξιακό επίπεδο.

3^η προσέγγιση

Τα αίτια εκδήλωσης νέων μεταδοτικών ασθενειών συνδέονται άμεσα με τα χαρακτηριστικά και τις επιπτώσεις του κυρίαρχου μοντέλου παραγωγής. Η κρίση του Covid-19 φανερώνει τη διαμόρφωση ενός υπόβαθρου το οποίο υποθάλπει σοβαρούς και παρατεταμένους κινδύνους για την παγκόσμια δημόσια υγεία. Η κρίση δημόσιας υγείας και η κρίση βιωσιμότητας του αναπτυξιακού μοντέλου δεν αποτελούν συνεπώς διακριτά αντικείμενα, αλλά εισέρχονται σε διαρκή και πολυδιάστατη αλληλεπίδραση. Ξεχωρίζει ειδικότερα η σύγκλιση και αλληλεπίδραση μιας σειράς παραγόντων, όπως η κλιματική αλλαγή και η καταστροφή των οικοσυστημάτων, οι υπερεντατικές παραγωγικές πρακτικές του αγροτικού τομέα, η υπέρμετρη αστικοποίηση σε συνδυασμό με την έλλειψη στοιχειωδών συλλογικών υποδομών καθώς και μια σειρά από αποτυχίες της αγοράς στις δραστηριότητες E&A της φαρμακοβιομηχανίας.

Προς μια συναίνεση για την ανάγκη ισχυρής και πολυδιάστατης δημόσιας παρέμβασης;

Παρά τις διαφορές τους, οι εν λόγω προσεγγίσεις φαίνεται να συγκλίνουν ως προς την ανάγκη αποκατάστασης μιας ισχυρής δημόσιας παρέμβασης. Το κράτος καλείται να ανακτήσει έναν πολυδιάστατο ρόλο:

- Σε οικονομικό επίπεδο, για την αντιμετώπιση της οικονομικής ύφεσης και την αποφυγή μιας νέας κρίσης χρέους
- Στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής για την ενίσχυση του δημόσιου αγαθού της υγείας και την αντιμετώπιση των αποτυχιών της αγοράς στον εν λόγω τομέα σε μια συγκυρία ραγδαίας και συνεχούς αύξησης των ανισοτήτων εισοδήματος και πλούτου σε παγκόσμιο επίπεδο
- Σε αναπτυξιακό επίπεδο, με στόχο την υποστήριξη της κολοσσιαίας διαδικασίας μετασχηματισμού του παραγωγικού μοντέλου σε ένα νέο βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο το οποίο θα ενσωματώνει τις απολύτως επίκαιρες κατευθύνσεις των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Έξι (6) άξονες για την πρόληψη και διαχείριση αντίστοιχων κρίσεων στο μέλλον

Συνολικά, οι νέοι παγκόσμιοι κίνδυνοι που ανακύπτουν από την κλιματική αλλαγή, την περιβαλλοντική υποβάθμιση, την αύξηση του πληθυσμού και την εμφάνιση νέων μεταδοτικών και άλλων ασθενειών επιτάσσουν τη διεύρυνση των γνώσεων, του πεδίου δράσης και των εργαλείων των υπευθύνων άσκησης οικονομικής πολιτικής. Η έννοια και πρακτική της βιωσιμότητας αναδεικνύεται ως ένα νέο επείγον και επιτακτικό πρόταγμα. Στο πλαίσιο αυτό, και εστιάζοντας στην αντιμετώπιση της κρίσης του Covid-19, αναδεικνύονται νέα πεδία δράσης για την πρόληψη και αντιμετώπιση σχετικών κρίσεων στο μέλλον.

Ξεχωρίζουν ενδεικτικά οι ακόλουθοι άξονες:

1. Επανεξέταση του συνόλου των πολιτικών στο πεδίο της υγείας με στόχο τη διασφάλιση της υγείας ως θεμελιώδες παγκόσμιο κοινό αγαθό
2. Διαμόρφωση ισχυρών συστημάτων πρωτοβάθμιας υγείας που αποτελούν την πλέον αποτελεσματική μορφή ενίσχυσης της δημόσιας υγείας
3. Ενίσχυση της φαρμακευτικής έρευνας στη βάση διεθνών συνεργασιών με στόχο την αντιμετώπιση των αποτυχιών της αγοράς και τη διασφάλιση εμβολίων για την αντιμετώπιση εμφανιζόμενων και υψηλού κινδύνου μεταδιδόμενων ασθενειών

4. Ενίσχυση του κράτους πρόνοιας ως βασικό στοιχείο μιας στρατηγικής διασφάλισης της ανθεκτικότητας των σύγχρονων κοινωνικοοικονομικών συστημάτων έναντι νέων πολυδιάστατων, πολυπαραγοντικών και απρόοπτων κρίσεων
5. Ριζική αναθεώρηση της λειτουργίας και των διαδικασιών του αγροτικού τομέα με στόχο τη διασφάλιση της παγκόσμιας διατροφικής επάρκειας σε συνθήκες αυξημένης βιοασφάλειας
6. Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, προστασία των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και διαμόρφωση ενός νέου βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου το οποίο θα υπηρετεί τους παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Ομάδα Οικονομικής & Κοινωνικής Ανάλυσης ΕΝΑ